

Sygn. akt I ACa 155/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa D. S. (1)

przeciwko R. T.

o ochroną dóbr osobistych i zadośćuczynienie

na skutek apelacji powódki

od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 7 listopada 2013 r. sygn. akt IX GC 797/12

oddala apelację.

Sygn. akt : I ACa 155/ 14

UZASADNIENIE

D. S. (1) w pozwie skierowanym przeciwko R. T. domagała się udzielenia ochrony jej dóbr osobistych w postaci godności , czci i dobrego imienia poprzez złożenie przez pozwanego na piśmie oświadczenia o następującej treści :

„ Przepraszam Panią D. S. (1) za niegodne prowadzenie sprawy o sygnaturze I C 457/08 z naruszeniem dóbr osobistych powódki „

Zgodnie z żądaniem pismo zawierające tekst przeprosin miał być przesłany przez R. T. do akt sprawy , powódce, a także Prezesowi Sądu Okręgowego w Krakowie oraz D. J. (1) , który był podmiotem pozwanym w sprawie o wskazanej w oświadczeniu sygnaturze.

Ponadto żądanie pozwu zawierało żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powódki kwoty 25 000 złotych tytułem zadośćuczynienia , które miało rekompensować krzywdę jakiej doznała w następstwie naruszenia wskazanych wyżej dóbr. /k. 9 akt/

W uzasadnieniu zgłoszonych żądań wskazała , iż R. T., w ramach sprawowania urzędu sędziowskiego prowadził , jako sprawozdawca , w Sadzie Okręgowym w Krakowie sprawę z jej powództwa przeciwko D. J. (1) o ochronę dóbr osobistych i zapłatę , oznaczoną sygnaturą I C 457/08.

W toku postępowania rozpoznawczego , wbrew stanowisku powódki dopuścił z urzędu dowód z opinii psychiatrycznej wydanej przez lekarza E. S. (1) przygotowaną w ramach innego postępowania sądowego z udziałem D. S. (1) o sygnaturze I C 375/05. Treść tego opracowania , odnosząca się także do stanu zdrowia psychicznego powódki nie tylko była zbędną dla samego rozstrzygnięcia o roszczeniach skierowanych wobec D. J. (1) ale stanowiąc element materiału procesowego była udostępniana osobom postronnym , w tym w szczególności kolejnym kandydatom na biegłych , którzy mieli wydawać opinię w sprawie prowadzonej przez pozwanego. Szczególnie dolegliwe dla D. S. (1) było to , że jedną z tych kandydatów była biegła A. R. z którą powódka uprzednio współpracowała.

W ocenie D. S. (1) to nieuzasadnione stworzenie możliwości zapoznawania się z opracowaniem E. S. (1) , uzupełnionej następnie przez opinię psychologiczną , przygotowaną przez eksperta z tej dziedziny M. P. , stanowiło źródło naruszenia dóbr osobistych żądającej udzielenia ochrony , szczególnie , że jak podawała , informacje tam zawarte wywołały negatywne dla niej skutki w środowisku psychologów do którego z racji wykształcenia oraz dotychczasowej aktywności , przynależy.

Kolejnym elementem faktycznym z którym D. S. (1) wiązała roszczenia wobec pozwanego było nie umorzenie przezeń postępowania w sprawie przeciwko D. J. (1) mimo , że składała dwukrotnie oświadczenia procesowe o cofnięciu pozwu , przy czym podnosiła , że jej decyzja była podyktowana właśnie faktem zaliczenia w poczet materiału dowodowego opinii biegłej E. S. , i jej konsekwencji dla powódki w jej środowisku zawodowym. / k. 46-47 akt/

R. T. nie odniósł się do żądań zawartych w pozwie i nie zajął merytorycznego stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 7 listopada 2013r Sąd Okręgowy w Krakowie powództwo oddalił.

Rozstrzygnięcie zostało poprzedzone następującymi ustaleniami faktycznymi , które zostały oparte na treści dokumentów z akt sprawy I C 457/08 Sądu Okręgowego w Krakowie oraz oświadczeniach D. S. (1) :

W sprawie oznaczonej sygnaturą I C 457/08 , rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Krakowie, D. S. (1) dochodziła od pozwanego D. J. (1) , który prowadził zajęcia terapeutyczne z jej udziałem, roszczeń zmierzających do usunięcia skutków naruszenia przez pozwanego jej dóbr osobistych wywołanego , jak wskazywała , nieetycznym prowadzeniem terapii , a także dopuszczeniem się przez niego pomówień i wypowiedania treści obraźliwych . Domagała się również zasądzenia świadczenia pieniężnego tytułem zadośćuczynienia za doznaną w ten sposób krzywdę.

Postępowanie rozpoznawcze prowadził pozwany R. T., w ramach powierzonych mu obowiązków Sędziego.

W jego ramach D. S. (1) złożyła wniosek o przeprowadzenie dowodu z akt sprawy o sygnaturze I C 375/05 Sądu Okręgowego w Krakowie w którym powódka dochodziła ochrony dóbr osobistych wobec Wojewódzkiego Szpitala (...) w K..

Dowód ten miał posłużyć ustaleniu , że D. J. (1) nie prowadził dokumentacji medycznej związanej z leczeniem powódki.

Postanowieniem dowodowym z dnia 21 kwietnia 2009r Sąd w osobie pozwanego zdecydował o dopuszczeniu z urzędu dowodu z opinii biegłego , której przedmiotem miała być odpowiedź na pytanie czy D. J. (1) prawidłowo prowadził terapię powódki oraz czy sposób jej prowadzenia mógł mieć negatywny wpływ na jej stan psychiczny. D. S. (1) sprzeciwiała się dopuszczeniu tego dowodu o ile nie będzie on połączony z jej badaniem.

Ponadto Sąd zaliczył w poczet materiału dowodowego sprawy , również działając z urzędu , kopie opinii psychiatrycznej sporządzonej w tamtym postępowaniu przez biegłą specjalistę psychiatrę E. S. (1) . Tej decyzji procesowej powódka sprzeciwiła się w piśmie datowanym na 25 maja 2009r .

Dopuszczenie dowodu z tego opracowania było, jak wynika z pisma procesowego powódki datowanym na 11 maja 2010r , przyczyną złożenia przez nią oświadczenia o cofnięciu pozwu w prowadzonej przez pozwanego sprawie. Mimo , iż oświadczenie to zostało doręczone, na podstawie zarządzenia wydanego przez Przewodniczącego Wydziału , pozwanemu D. J. nie odniósł on do jego treści. W tym czasie R. T. nie podejmował już czynności w ramach postępowania , w związku ze zrzeczeniem się urzędu Sędziego , a do czasu przydziału sprawy do referatu innego Sędziego czynności takie były wykonywane właśnie przez Przewodniczącego Wydziału.

W piśmie z dnia 8 lipca 2010r D. S. (1) ponowiła żądanie umorzenia postępowania.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji stanął na stanowisku , że sposób postępowania R. T. z którym powódka wiąże naruszenie swoich dóbr osobistych nie są takimi , które można ocenić jako , ingerujące w sferę tych dóbr.

Wyraził przy tym pogląd , iż w ramach rozstrzygnięcia o roszczeniach D. S. (1) nie jest uprawniony do oceny tego czy dopuszczenie z urzędu dowodu z opinii biegłej E. S. było decyzją poprawną i celową , wskazując przy tym że nawet w sytuacji gdy dowód ten był zbędny to decyzja procesowa podjęta przez pozwanego nie stanowi naruszenia dóbr osobistych ubiegającej się o udzielenie ochrony.

Zdaniem Sądu działanie R. T. nie może być także kwalifikowane jako bezprawne gdy zważyć , że strona decydując się na wszczęcie postępowania sądowego musi liczyć się z tym , że Sąd może dopuścić dowód także bez inicjatywy uczestników sporu i z treścią tego dowodu, jako zaliczonego w poczet materiału procesowego, mogą zapoznawać się nie tylko zainteresowani ale także osoby postronne w tym takie , które w ramach jawności rozpraw sądowych będą obecne podczas ujawniania jego treści.

W apelacji od tego orzeczenia powódka ,obejmując jej zakresem całość rozstrzygnięcia, domagała się jego zmiany i uwzględnienia żądań zawartych w pozwie.

Jako wniosek ewentualny sformułowała żądanie jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na jednym , wyraźnie określonym zarzucie – niewyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

Zdaniem apelującej zarzut ten został zrealizowany przez to , że Sąd Okręgowy nie przeprowadził dowodu z jej przesłuchania w charakterze strony i w konsekwencji nie ustalił jakie skutki , w sferze jej psychiki przyniosła możliwość zapoznania się z opinią biegłej S. oraz uzupełniającego ją opracowania autorstwa M. P. przez osoby postronne wobec postępowania, w tym w szczególności przez kolejnych kandydatów na biegłych , tworzących środowisko zawodowe do którego należy także apelująca . Ta , spowodowana przez pozwanego możliwość , wywołała negatywne skutki w zakresie postrzegania powódki w tym środowisku , co szczególnie negatywnie odczuła.

Opisane zaniechanie ze strony Sądu miało przy tym istotny wpływ na wynik sprawy skoro bez przeprowadzenia tego dowodu nie można było ocenić skali uszczerbku niemajątkowego , pozostającego w adekwatnym związku przyczynowym z naruszeniem jakiego doznała dobra osobiste autorki apelacji.

W swoim stanowisku zawartym, w motywach środka odwoławczego powódka powtórzyła argumenty na jakie powoływała się już wcześniej , w ramach postępowania rozpoznawczego przed Sądem I instancji , w sposób szczególnie eksponując znaczenie jakie dla rozpowszechnienia treści opinii autorstwa E. S. miało nie umorzenie postępowania w sprawie , mimo cofnięcia przez nią powództwa.

W tym zaniechaniu po stronie R. T. , upatrywała powódka podstawy do oceny , iż pogląd prawny Sądu I instancji o niezasadności powództwa nie jest trafny.

W ramach postępowania apelacyjnego w pismach procesowych z 2 i 3 kwietnia 2014r D. S. (1) złożyła wniosek o przeprowadzenie dowodu z dokumentów wskazujących kiedy pozwany zakończył służbę sędziowską , a nadto dodatkowo podnosiła , że nie umorzenie postępowania spowodowało niezasadną kontynuację postępowania rozpoznawczego w sprawie I C 457/08 i w jego ramach , przy sprzeciwie apelującej , przeprowadzenie kolejnego dowodu z opinii biegłego C. L. , które goi opracowanie także stanowi naruszenie jej dóbr osobistych , w tym w szczególności godności i dobrego imienia. / k. 151- 156 akt/

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powódki nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu gdyż mimo częściowo błędnego uzasadnienia rozstrzygnięcie Sądu I instancji poddane kontroli instancyjnej odpowiada prawu.

Nietrafny jest podnoszony przez powódkę zarzut nie wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy , którego realizacji upatruje ona w nie przeprowadzeniu dowodu z jej przesłuchania w charakterze strony.

Wobec wynikającej z treści motywów orzeczenia Sądu Okręgowego koncepcji prawnej rozstrzygnięcia, którą - o czym będzie mowa niżej- należy ostatecznie zaakceptować , prowadzenie tego dowodu dla stwierdzenia okoliczności , które powódka wskazuje w motywach ocenianego zarzutu , należy uznać za zbędne dla podjęcia rozstrzygnięcia o zgłoszonych przez nią roszczeniach.

Oto bowiem określenie rozmiaru uszczerbku niemajątkowego mającego być kompensowanym poprzez świadczenie z tytułu zadośćuczynienia jest jedynie wówczas doniosłe dla rozstrzygnięcia w sprawie o ochronę dóbr osobistych i jego zapłatę, gdy stwierdzone zostanie , że do takiego naruszenia zachowaniem pozwanego doszło , a w sytuacji potwierdzenia faktu naruszenia , że można zakwalifikować to zachowanie naruszydela jako bezprawne.

Brak tej bowiem cechy w jego działaniu , po myśli art. 24 §1 in. princ kc wyklucza jego odpowiedzialność wobec podmiotu dotkniętego naruszeniem , który nie może skutecznie realizować wobec niego tak roszczeń restytucyjnych jak i zmierzających do zrekompensowania uszczerbków , w tym krzywdy , jakiej miała doznać powódka.

Autorka apelacji nie formułuje w niej zarzutów dotyczących poprawności dokonania przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych.

Ich nie podniesienie ma ten skutek , że ustalenia te Sąd II instancji aprobuje i przyjmuje za własne z tym ,że wymagają one uzupełnienia o następujące fakty , których podstawą jest treść dokumentów znajdujących się aktach I C 457/08 Sądu Okręgowego w Krakowie , których wiarygodności powódka nie kwestionowała.

Uzupełnienie to przedstawia się następująco :

W ramach opracowania eksperckiego przygotowanego na podstawie postanowienia dowodowego w sprawie I C 375/05 , biegły psychiatra E. S. (1) miała odpowiedzieć na następujące pytania :

- czy metody leczenia stosowane wobec powódki przez pozwaną przez nią szpital były zgodne z zasadami sztuki i wiedzy medycznej oraz etyki zawodowej ,

O ile w tym zakresie doszło w trakcie leczenia D. S. do nieprawidłowości , to jakie były ich skutki dla sfery jej dóbr osobistych , oraz

- czy korespondencja kierowana przez pozwaną jednostkę medyczną do byłej pacjentki , w reakcji na skargi dotyczące sposobu jej leczenia , spowodowały jej rozstrój nerwowy lub inny rodzaj uszczerbku na zdrowiu.

Biegła w ramach opinii dokonała analizy , znajdującej się w aktach dokumentacji obejmującej przebieg leczenia , opisała wynikający z niej stan psychiczny powódki w poszczególnych jego etapach oraz zlecone leczenie. We wnioskach końcowych nie potwierdziła nieprawidłowości w sposobie prowadzenia procesu leczniczego służb medycznych szpitala i wykluczyła jego skutek w postaci naruszenia dóbr osobistych pacjentki, czy też powstanie u niej uszczerbku na zdrowiu.

Uznała także ,że treść korespondencji jaką pozwany szpital prowadził z D. S. nie mogła mieć wpływu na jej stan zdrowia, w tym w szczególności , by wywołała u niej rozstrój nerwowy.

/ dowód opinia biegłej E. S. k. 129- 134 akt I C 457/08/

Po dopuszczeniu , postanowieniem dowodowym z dnia 21 kwietnia 2009r dowodu z opinii biegłego za zakresu psychologii mającej odpowiadać na pytanie dotyczące prawidłowości prowadzenia terapii z udziałem powódki przez D. J. (1) , Sąd kierował odezwy do specjalistów mogących przygotować to opracowanie . Wówczas opinia biegłej E. S. stanowiła już element materiału dowodowego zgromadzonego w aktach.

Wystąpienia te były kierowane do A. R. , która z uwagi na znajomość zawodową z powódką wniosła o jej wyłączenie od wykonywania czynności opiniodawczych , uwzględnione orzeczeniem Sądu z dnia 16 września 2009r / k.164, 171 , 182 i 185 akt / , do R. K. , / k. 211/ , D. K. / k. 213, / , którzy także odmówili opiniowania . Ostatecznie zdania tego podjął się biegły C. L. / k. 214 akt / , wobec opinii którego / k.295 i n. akt I C 457/08 / powódka podniosła cały szereg zarzutów w ramach dalszej części postępowania rozpoznawczego

Postępowanie w tej sprawie nadal jest w toku.

W związku z poczynionymi ustaleniami , w tym miejscu należy wskazać ,że wniosek zgłoszony przez powódkę w ramach postępowania apelacyjnego o przeprowadzenie dowodu z dokumentów wskazujących kiedy pozwany przestał pełnić Urząd Sędziowski nie został przez Sąd II instancji uwzględniony albowiem został sformułowany w warunkach naruszenia normy art. 381 kpc.

Nic bowiem nie stało na przeszkodzie by o jego przeprowadzenie D. S. ubiegała się przed Sądem Okręgowym, tym bardziej , że apelująca nie wskazała na jakiegokolwiek okoliczności mogące świadczyć , że z tego środka dowodowego nie mogła wówczas skorzystać.

Przechodząc do oceny prawnej trafności kontrolowanego instancyjnie orzeczenia pierwszej kolejności należy wyraźnie zaznaczyć , że w ramach oceny roszczeń sformułowanych przez powódkę wobec R. T. Sąd nie może weryfikować poprawności podjętych przez niego w ramach obowiązków Sędziego referenta sprawy I C 457/08 czynności w tym w szczególności tej na podstawie której zaliczył on , działając z urzędu, w poczet materiału procesowego opinię biegłej E. S. wykonaną w innej sprawie. Tym samym bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje wartościująca konstatacja powódki , iż ta inicjatywa pozwanego była zbędna dla wyjaśnienia okoliczności doniosłych dla rozstrzygnięcia o jej roszczeniach wobec D. J. (1).

Tym nie mniej tego rodzaju ocenie , przez pryzmat roszczeń skierowanych przeciwko R. T. musi być poddany skutek tej decyzji w postaci uczynienia tego opracowania eksperckiego elementem materiału dowodowego w kontekście dalszych tego konsekwencji , a to uczynienia możliwym , przy sprzeciwie D. S. (1) , zapoznawania się z jego treścią przez osoby postronne, w tym w szczególności kandydatów na biegłych , którzy mieli wydawać w sprawie I C 457/08 opinię , obejmującą analizę sposobu prowadzenia przez pozwanego terapii wobec powódki.

Dane , które w swoim opracowaniu zawarła E. S. (1) , dotyczyły sposobu w jaki w Wojewódzkim Szpitalu (...) leczono D. S. (1) w związku z jej stanem psychicznym, zdiagnozowanym w tym czasie .

Sfera zdrowia psychicznego przynależąc do najbardziej cennych , podlegających ochronie prawnej , wartości przynależnych każdej jednostce ludzkiej musi być w sposób szczególnie intensywny chroniona , a zatem każda

ingerencja w tę sferę , uczyniona bez wyraźnej zgody określonego podmiotu , stanowi czyn naruszający jego dobra osobiste w tym w szczególności jego godność. Odmianą takiej zasługującej na dezaprobatę ingerencji jest przy tym sytuacja, w której z treścią opisu stanu zdrowia psychicznego mają możliwość zapoznawać się osoby postronne.

W konsekwencji sposób postępowania R. T. , który przeniósł skutek w postaci uczynienia możliwym tego rodzaju zapoznanie się przez osoby trzecie z opinią biegłej E. S. , wbrew stanowisku Sądu I instancji należy ocenić jako naruszające wskazane wyżej dobro osobiste powódki.

Tym nie mniej przypisanie pozwanemu odpowiedzialności za skutki tego naruszenia jest wyłączone albowiem w ocenie Sądu II instancji jego zachowania nie można ocenić jako takiego , które byłoby podjęte z przekroczeniem granic działania w ramach obowiązującego porządku prawnego .

Czynność dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłej była podjęta przez pozwanego w ramach jego obowiązków orzeczniczych , pełnił on wówczas obowiązki Sędziego , a sprawa przynależała do jego referatu. Podejmując tę decyzję procesową skorzystał on z uprawnień, jakie w ramach kompetencji jurysdykcyjnych przydanych Sądowi , wynika z przepisu art. 232 zd. ostatnie ustawy procesowej.

Trzeba przy tym dodać ,że powódka decydując się na wszczęcie postępowania na drodze sadowej winna się była liczyć możliwością działania , w zakresie postępowania dowodowego przez Sąd , niezależnie od inicjatywy samych stron.

Nietrafnie także upatruje powódka podstawy faktycznej dla swoich roszczeń w tym , że pozwany w ramach pełnienia swoich obowiązków nie wydał orzeczenia o umorzeniu postępowania , jako następstwa złożenia przez nią oświadczenia o cofnięciu pozwu. Nie wydanie jej przez R. T. było spowodowane jego decyzją o odejściu ze służby sędziowskiej . Nawet gdyby taka możliwość istniała , kiedy pozwany pełnił jeszcze obowiązki Sędziego, to eksponowane przez apelującą zaniechanie po jego stronie także nie może być uznane za naruszające prawo , szczególnie gdy wziąć pod uwagę brzmienie art. 203 kpc określającego warunki w jakich Sąd może zdecydować o zakończeniu postępowania w tej formie, u którego podstaw jest akt dyspozycji procesem przez jego inicjatora.

Z podanych wyżej przyczyn , w uznaniu , że w ostatecznym wyniku orzeczenie Sadu I instancji , mimo częściowo wadliwego uzasadnienia , odpowiada prawu , zdecydował o oddaleniu apelacji , orzekając na podstawie art. 385 kpc